

Sygn. akt IV Ka 73/14

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 25 lutego 2014 roku.

Sąd Okręgowy w Piotrkowie Trybunalskim w IV Wydziale Karnym Odwoławczym w składzie:

Przewodniczący SSA Stanisław Tomasiak

Sędziowie SO Sławomir Gosławski (spr.)

SO Agnieszka Szulc-Wroniszewska

Protokolant Agnieszka Olczyk

przy udziale Prokuratora Prokuratury Okręgowej w Piotrkowie Trybunalskim Izabeli Stachowiak

po rozpoznaniu w dniu 18 lutego 2014 roku

sprawy **T. N. (1)**

oskarżonego z art.233§1 kk

z powodu apelacji wniesionej przez obrońcę

od wyroku Sądu Rejonowego w Opocznie

z dnia 14 maja 2013 roku sygn. akt II K 88/13

na podstawie art. 437 § 1 kpk, art. 438 pkt 4 kpk, art. 233 § 5 pkt 2 kk, art. 634 kpk, art. 627 kpk, art. 5 ustawy z dnia 23 czerwca 1973 roku o opłatach w sprawach karnych (tekst jednolity: Dz. U. Nr 49 poz. 223 z 1983 roku z późniejszymi zmianami) **zmienia zaskarżony wyrok w ten sposób, iż** odstępuje od wymierzenia kary oskarżonemu T. N. (1);

w pozostałej części zaskarżony wyrok utrzymuje w mocy;

zasądza od oskarżonego T. N. (1) na rzecz Skarbu Państwa 30,00 (trzydzieści) złotych opłaty za obie instancje i 20,00 (dwadzieścia) złotych tytułem zwrotu wydatków poniesionych w postępowaniu odwoławczym.

IV Ka 73/14

UZASADNIENIE

T. N. (1) został oskarżony o to, że:

w dniu 10 września 2012r. w m-ci (...) Gm. Ż., wój. (...), złożył fałszywe zeznania w ten sposób ,że , składając zeznania mające służyć za dowód w postępowaniu przygotowawczym o sygn. Ds 1076/12 i będąc uprzedzony przez przesłuchującego go funkcjonariusza Policji o odpowiedzialności karnej za fałszywe zeznania oraz pouczonej o prawie do uchylenia się od odpowiedzi na pytania , zeznał ,iż nie wie czy w nocy z 9 / 10 września 2012r. w domu u jego brata K. N.była jakaś koleżanka podczas gdy , jak ustalono w toku przeprowadzonego śledztwa o sygn. Ds 1076/12 nie było to prawdą , gdyż świadkiem , jak w tym czasie w pokoju u brata K. N.była małoletnia A. W., tj. o przestępstwo z art. 233 § 1 kk.

Sąd Rejonowy w Opocznie wyrokiem z dnia 14 maja 2013 roku w sprawie II K 88/13:

1.oskarżonego T. N. (1) uznał za winnego popełnienia zarzucanego mu aktem oskarżenia czynu z art. 233 § 1 kk i na podstawie art. 233 § 1 kk wymierzył mu karę 6 miesięcy pozbawienia wolności;

2.na podstawie art.69 § 1 i 2 kk , art. 70 § 2 kk , art. 73 § 2 kk wykonanie orzeczonej w stosunku do oskarżonego kary pozbawienia wolności warunkowo zawiesił , ustalając okres próby na 3 lata i oddał w okresie próby pod dozór kuratora sądowego;

3.wymierzył oskarżonemu opłatę w kwocie 120 złotych oraz zasądził kwotę 90 złotych tytułem zwrotu kosztów postępowania .

Powyższy wyrok w całości zaskarżył obrońca oskarżonego.

Wyrokowi zarzucił:

- obrazę prawa materialnego, która miała wpływ na treść orzeczenia , tj. art 233 § 1 kk poprzez jego zastosowanie i przyjęcie, iż oskarżony złożył fałszywe zeznanie, podczas gdy w postępowaniu sądowym w sprawie II K 13/13 skorzystał on z przysługującego mu prawa do odmowy składania zeznań, a odmowa ta nastąpiła przed uprawomocnieniem się skarżonego wyroku;
- obrazę przepisów postępowania, która miała wpływ na treść orzeczenia, tj. art. 182 § 1 kpk poprzez włączenie w poczet materiału dowodowego sprawy złożonych podczas postępowania przygotowawczego zeznań T. N. (1) pomimo, iż w postępowaniu sądowym odmówił on składania zeznań, a zatem jego poprzednio złożone zeznania nie powinny być brane pod uwagę a co za tym idzie odpadła podstawa do prowadzenia przeciwko niemu postępowania o czyn z art. 233 § 1 kk.

W konkluzji wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku przez uniewinnienie oskarżonego od zarzucanego mu w akcie oskarżenia czynu ewentualnie o uchylenie wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I Instancji.

Z ostrożności procesowej wniósł, aby sąd odwoławczy odstąpił od wymierzenia oskarżonemu kary z uwagi na fakt, iż w dniu 17 września 2013 roku sprostował uprzednio złożone przez siebie zeznanie, a następnie skorzystał on z prawa do odmowy składania zeznań w sprawie o sygn akt: II K 13/13 zanim nastąpiło prawomocne jej rozstrzygnięcie.

Nadto wniósł o zwolnienie oskarżonego od konieczności uiszczenia kosztów sądowych w sprawie, ponieważ nie jest on w stanie ich uiścić bez uszczerbku dla niezbędnego utrzymania siebie.

Sąd okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja skutkowałą złagodzeniem zastosowanej wobec T. N. (1) reakcji karnej.

Na wstępie należy zauważyć, iż kontrolę instancyjną wyroku wydanego w trybie określonym w art. 343 kpk, poza modyfikacją wynikającą z art. 434 § 3 kpk, przeprowadza się na zasadach ogólnych (zob. uchwałę siedmiu sędziów SN z dnia 25 września 2013 roku, I KZP 5/13, OSNKiIW 11/2013 poz.92).

Sąd rejonowy prawidłowo ustalił stan faktyczny - nie był kwestionowany przez odwołującego się, nie musi więc być szczegółowych analiz sądu odwoławczego.

Nie jest zasadny podniesiony przez obrońcę zarzut obrazę prawa materialnego – art. 233 § 1 kk. Sytuacja w niniejszej sprawie przedstawia się następująco: T. N. (1) był dwa razy przesłuchany w postępowaniu przygotowawczym (będąc pouczony o treści art. 183 kk). W pierwszych zeznaniach (10 września 2012 roku) podał nieprawdziwą okoliczność, iż nie wie czy u brata K. w nocy z 9 na 10 września 2012 roku była jakaś koleżanka; w drugich zeznaniach (17 września 2012 roku) potwierdził obecność w tamtym czasie dziewczyny u brata w jego pokoju; natomiast w postępowaniu sądowym w sprawie II K 13/13 przeciwko K. N. oskarżonemu o czyny z art. 200 § 1 kk i art. 18 § 2 kk w zw. z art.

233 § 1 kk odmówił składanie zeznań na podstawie art. 182 § 1 kpk (K. N. za zarzucane mu czyny został skazany prawomocnym wyrokiem Sądu Rejonowego w Opocznie z dnia 12 grudnia 2012 roku).

We wszystkich formach popełnienia przestępstwa z art. 233 kk warunkiem odpowiedzialności jest:

-zarówno obiektywna nieprawdziwość zeznania, opinii, tłumaczenia czy oświadczenia - a więc jego niezgodność z rzeczywistością - jak i nieprawdziwość subiektywna, a więc świadomość sprawcy istnienia obiektywnej niezgodności z rzeczywistością;

- aby zeznanie, opinia, tłumaczenie czy oświadczenie miało służyć za dowód w postępowaniu sądowym lub innym postępowaniu prowadzonym na podstawie ustawy;

- złożenie zeznania (opinii, tłumaczenia, oświadczenia) przed organem, który jest uprawniony do ich przyjęcia z uprzedzeniem o odpowiedzialności karnej lub odebraniem przyrzeczenia.

Sąd merytoryczny prawidłowo ustalił, iż te wszystkie przesłanki w stosunku do T. N. (1) - warunkujące jego odpowiedzialność karną z art. 233 § 1 kk - zostały spełnione.

Przepisy 182 § 1 i 3 kpk, art. 183 § 1 kpk chronią interes świadka, pozwalając mu na uchylenie się od zeznawania (odpowiedzi na pytania), w sytuacji gdy konieczność zeznawania w sprawie przeciwko osobie bliskiej wiązałaby się co najmniej z dyskomfortem wynikającym z konfliktu sumienia albo co gorsza prowokowałaby do ukrywania prawdy bądź nawet zeznawania nieprawdy

Zgodnie z odczytywaną szeroko dyspozycją art. 186 § 1 kpk, sąd I instancji powinien powstrzymać się od posługiwania się w postępowaniu sądowym wszelkimi relacjami świadków w charakterze dowodów, jeśli osoby te, oczywiście działając jako osoby uprawnione, skorzystały w sposób skuteczny prawnie z przedstawionej w teże jednostce redakcyjnej możliwości.

Świadek, który skorzysta z prawa odmowy zeznań, przestaje w sprawie istnieć jako osobowe źródło dowodowe. Żadne jego wypowiedzi nie mogą być w procesie odtworzone, bez względu na to jak zostały utrwalone, czy to za pomocą protokołu, taśmy magnetofonowej, filmu, fotografii czy innych środków. Prowadzi to do trwałej eliminacji z materiału procesowego zeznań uzyskanych od świadka, który następnie w trybie art. 186 § 1 kpk - w stosunku do osoby najbliższej przeciwko której prowadzone jest postępowanie karne – skorzystał z prawa odmowy składania zeznań.

Jednakże uprzednie złożenie fałszywych zeznań pozostaje czynnością sprawczą. Ustawodawca zapewnił świadkowi możliwość uniknięcia narażania osoby najbliższej lub siebie na odpowiedzialność karną, w związku z określonym stosunkiem do oskarżonego (podejrzanego), bądź do przestępstwa objętego postępowaniem. W tym przypadku w trakcie przesłuchiwania w postępowaniu przygotowawczym, T. N. (1) mógł się uchylić od odpowiedzi na pytania, jeżeli udzielenie odpowiedzi mogło narazić osobę dla niego najbliższą na odpowiedzialność karną (art. 183 § 1 kk), o czym został przez przesłuchującego pouczony. Decydując się na złożenie zeznań dotyczących brata miał obowiązek podawania prawdy - został uprzedzony o odpowiedzialności karnej za zeznawanie nieprawdy. Przytaczanie świadome podczas przesłuchania nieprawdziwych okoliczności w sytuacji, gdy został on pouczony zgodnie z art. 233 § 2 kk, determinuje odpowiedzialność karną T. N. (2) z art. 233 § 1 kk. Przestępstwo to jest bowiem dokonane w momencie złożenia fałszywego zeznania i późniejsze oświadczenie w/w o odmowie składania zeznań nie miało wpływu na byt tego przestępstwa. Skutki wynikających z niego zachowań lub ich brak nie decydują o odpowiedzialności karnej, mogą jedynie mieć wpływ na wymiar kary.

Zarzut rażącej niewspółmierności kary jako zarzut z kategorii ocen można zasadnie podnosić, gdy kara (zastosowana reakcja karna), jakkolwiek mieści się w granicach ustawowego zagrożenia, nie uwzględnia w sposób właściwy zarówno okoliczności popełnienia przestępstwa, jak i osobowości sprawcy – innymi słowy, gdy w społecznym odczuciu jest karą niesprawiedliwą.

Zmiana wysokości orzeczonej kary (reakcji karnej) mogłaby w wyniku postępowania odwoławczego nastąpić jedynie wówczas, gdyby kara ta jawiła się jako „rażąco niewspółmierna”. Owa niewspółmierność w ustawie została poprzedzona określeniem „rażąca”, co wyraźnie zaostrza kryterium zmiany wyroku z powodu czwartej podstawy odwoławczej. Określenie „rażąca” należy bowiem odczytywać dosłownie i jednoznacznie jako cechę kary, która istotnie przez swą niewspółmierność razi (oślepia).

Ma rację obrońca, iż zastosowana przez sąd I instancji reakcja karna wobec T. N. (1) jest rażąco niewspółmiernie surowa. W tym kontekście należy podkreślić, iż:

- T. N. (1) złożył inkryminowane zeznania na korzyść brata (bliskie relacje rodzinne uwydatniają dyskomfort moralny w jakim się znalazł). W fałszywych zeznaniach podkreślał brak wiedzy odnośnie wizyty dziewczyny u brata;
- okoliczności, których zeznania te dotyczyły były już znane organom ścigania;
- sprawca po kilku dniach dobrowolnie sprostował fałszywe zeznanie (co jest ustawową przesłanką do nadzwyczajnego złagodzenia kary, a nawet odstąpienia od jej wymierzenia – art. 233 § 5 pkt 2 kpk), a w postępowaniu sądowym odmówił składania zeznań, eliminując poprzednie zeznania z materiału procesowego;
- K. N. został prawomocnie skazany za czyn, którego dotyczyły fałszywe zeznania;
- T. N. (1) nie był uprzednio karany, co świadczy o tym, iż przedmiotowy czyn ma charakter incydentalny.

Uwzględniając powyższe okoliczności sąd okręgowy zmienił zaskarżony wyrok w ten sposób, że odstąpił od wymierzenia kary T. N. (1). W sprawie przeważają bowiem zdecydowanie okoliczności łagodzące, a sylwetka sprawcy się temu również nie sprzeciwia. Ten epizodyczny czyn nie może zaprzeczyć dotychczasowej drodze życiowej oskarżonego. Szczegółowe przesłanki dotyczące sprawcy uzasadniają w pełni postawioną wobec niego dodatnią prognozę kryminologiczną. Postawy oskarżonego są z punktu widzenia przyjętego przez porządek prawny systemu aksjologicznego - pozytywne i nie ma potrzeby ich korygowania poprzez wymierzenie mu kary.

Z tych względów sąd okręgowy orzekł jak w sentencji; o kosztach sądowych wynikających z postępowania odwoławczego rozstrzygnął na po przepisów powołanych w wyroku.